

SIYASİ PARTİLERİ TEMSİL EDEN MÜZİKLER ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Ezel Çınar
İstanbul Teknik Üniversitesi
ezelcinar@gmail.com

Bu bildiriye, propaganda müzikleri hakkında bir açılım yapılmaya ve bunların günümüzde parti uygulamalarında ele alınış biçimleri sergilenmeye çalışılacaktır. Bu konu çerçevesinde bazen geçmişte yapılan uygulamalardan da söz edilmekle birlikte asıl değinilecek noktayı, günümüz siyasi parti propaganda müziklerinin oluşumuna etki eden anlayışlar oluşturacaktır.

Siyasi partilerin yarattığı bir kültür olan propaganda müziklerinin politika için kullanılmasının uzun bir köklü geçmişi vardır. Parti propaganda müzikleri, siyasal etkinliklerin en verimli olduğu seçim zamanlarında gündeme gelmekte ve geçmişe oranla daha yoğun biçimlerde kullanılmaktadır. Buradaki amaç İşitsel Temsil Sistemleri modelini amacına uygun kullanarak, müzik ile başkaları üzerindeki siyasi farkındalığın geliştirilmesidir.

Partilerin propaganda müzikleri ile ideolojik çıkarlar desteklenir, ideolojik güçlerin müzik ile pekiştirilmesi sağlanır. Müziğin halkın düşüncelerini belirli bir ideoloji içinde tutması düşüncesiyle seçmenin kanaatlerini etkileyerek; partilerin görüşlerini meşru eden müziksel güçten yararlanılmaktadır.

Müzikal kaynaklı sözcükler kişinin tercihli temsil sistemi hakkında önemli bilgiler verir. Seçmenin anlayacağı müziksel dilden konuşur. Siyasi partiler seçmenin tercihli temsil sistemini gözeterek kitlelerle uyumlu bir iletişim kurmaya çalışır. Bu, seçmenin dünyasına girebilmenin, uyumlu ve etkili bir iletişim kurabilmenin yöntemlerinden biridir. İşitsel temsil yolu ile seçmene hitap ediyor olunmasının seçmenle hızlı iletişime geçilmesinde büyük önemi vardır.

Siyasi parti propaganda müzikleri, müziksel biçimle insan eylemini etkilemeye yönelik siyasi girişim olarak ifade edilebilir. Belirli zaman süreçlerinde, belirli eylem alanları içerisinde gerçekleştirilmektedir. Bu eylemlerde, temsil edenlerle, temsil edilenler arasındaki ilişki ise farklılık göstermektedir. Parti müziklerini temsil edenlerle, temsil edilenler arasındaki bağlar bazen geçmişe dayanmakta, bazen de yeni oluşumlarla gerçekleşmektedir. Kimi propaganda şarkılarında ünlü şarkıcılar öne çıkarken, kimilerinde halk koroları eşlik etmektedir.

Şarkıcılar siyasi partiler için şarkı söyleyip müzikleriyle propaganda sürecini eğlenceli hale getirerek kitlelerin dikkatini kazandırmaktadır. Seçim Kampanyalarında ünlü şarkıcılara yer verilmesi eğlenceli ve olumlu iknâ çabasıdır. Bu müzikler propagandası yapılan şeyi meşru ve çekici bir unsur kılmaktadır.

Müzikte politik anlamı açığa çıkaran yaklaşım politik görüşle doğrudan bağlantılı olan temsili metoddur. Bu temsili metod politik müzik bestecisinin politik anlamda yön vermek istediği politik görüşü gösterir. Bu açıkça şarkı sözleriyle ortaya çıkmaktadır. Normal olarak politik müzik bestecisi ile çağdaş olan politikalara söz yöneltmektedir. Bu tür müzikte politik mesajı açıkça ifade etmek mümkündür. Bu durum bestecinin bağlı olduğu zaman dönemindeki hayatı ile tamamen yakından bağlıdır.

Parti politik müziği, partinin temsili bir imajının işitsel kopyasıdır. Parti politik müzik faaliyetleri birisi veya bir grup belirli bir müzik parçasının (ya da bazen bestecinin tüm eserleriyle) politik mesaj veya ideolojisi ile bağlantı kurduğunda da gerçekleşebilmektedir (Brown 1952:4).

Birey ya da grup müziğın anlamını kullanarak politik gündemi desteklemek için bu bağlantıyı yapar. Buna örnek olarak Milliyetçi Hareket Partisi'nin referandumu yönelik 'hayır' kampanyasını Barış Manço'nun 'Yüz bin kere Hayır' şarkısıyla yürütmesini verebiliriz.

Politik müzik bu tür bir amaçla ve anlamla birleştirildiğinde bestecinin müziğiyle eğilimli olmayan bu durum tipik olarak bestecinin ölümünden sonra gerçekleşebilmektedir. Çünkü bu tür bir durumda besteci müziğın bu tarz kullanımını protesto edememektedir. Bestecinin orijinal amacının diğer savunucuları da yaygın politik kampanyalar tarafından kolayca bastırılabilir (Brown 1952:4).

Ayrıca bir çok durumda bir müzik parçası ile bestecinin neye eğilimli olduğu belirsiz olabilir ve bir politik düşünceyi savunma, bestecinin gerçek açıklaması ve kendi politik görüşüne başvurulması dışında, bir müzikle tamamen kanıtlanabilir olmayabilir.

Daha az rastlanan bir başka durum ise parti politik müziği, toplantılarda besteci ile çağdaş politik ortamlarda ortaya çıkmaktadır, örneğın özel amaç için yazılan politik beste her şeye karşın ortamla bağlıdır. Bu gibi bir durumda müziğın orijinal ve belirli anlamı yeni bir ortamda bozulmaz. 'Temsili' garantisi vermek için bu tür bağlantılarında açık olması gerekir.

Bazen bestecilerin kendisi yeni çatışmalarla eski politik şarkılarına tekrar dönebiliyorlar. Örneğın; 1996'dan beri bilinen '2007'de Cumhuriyet Mitingi ile gündeme gelen ve daha sonra seçimlerde CHP tarafından kullanılan Edip Akbayram'ın Güzel Günler Göreceğiz Çocuklar' şarkısı yakın zamana dair verebileceğımız örneklerdendir.

Partilerin, sanatçının gücünden yararlanarak onun etki alanında olan kitleyi kendine yönlendirmek gibi faydacı bir yaklaşımını vardır. Günümüzde seçim şarkıları pop, türkü, halay, rock, rap Türk musikisi, vb. olmak üzere farklı yapıdaki çeşitli eser biçimlerinden oluşmaktadır. Müzik seçimleri, geleneksel müziklere benzeyen yeni eserler üretilerek gerçekleştirilebilmektedir. Ya da bilinen geleneksel veya pop müzik dağarından eserler seçilerek; bu eserlerin sadece müziğini kullanıp sözleri değiştirilerek kısmen yararlanılmakta veya söz ve müziği aynen kullanılarak ta yararlanılmaktadır.

Bilinen bir müziğın sözlerini değiştirerek kullanan ilk siyasi parti 1977 yılında Demirel'in başkanlığını yaptığı Adalet Partisi'dir. Öztürk Serengil'in Milliyetçi Zühtü propaganda plağından sonra partiler seçim zamanlarının popüler şarkılarını kendilerine uygulamaya başladılar. Öncesinde şarkıları aynen kullanan partiler, bu plaktan sonra seçim zamanlarının popüler şarkılarını sözlerini değiştirerek propaganda müziği olarak kullanmaya başlamışlardır.

Günümüzde seçimlerde adayların yoğun ilgi gösterdiği bu çalışmalar, adayın seçim bölgesinde en çok beğenilen anonim bir şarkının üzerine özel sözler ve sloganlar yazılıp, bunları solist ve spikerlerin okuması şeklinde de gerçekleşmektedir.

Bilinen bir müziğın ideolojik bir ifadeye dönüşmesi şarkının kendisi ile politik bir düşünceyi ileterek ya da şarkı ile gerçekleştirilen gösteriler ile oluşmakta ve müzik, propagandacının yüklediği mesajla, anlamla ya da kamusal alanda başka tür faaliyetlerden oluşan ağla bağlantısı sonucunda propagandaya dönüşmektedir.

Seçim müziğında popüler bir bestenin adaya angaje edilmesinden ziyade, orijinal bir şarkı yapmak ideal görünse de, çoğunlukla hazır olanın popülaritesinden yararlanmak gibi bir eğilimin olduğunu söyleyebiliriz. Örneğın 1991 yılında pop dalında yılın en sevilen şarkısı seçilen İzel-Ercan'ın 'Haydi Şimdi Bütün Eller Havaya' şarkısı, Sezen Aksu'nun 'Hadi Bakalım' şarkısı

seçimlerde kullanılan bu tür örneklerdendir.

Siyasi Parti propaganda müziği genel anlamıyla toplumların duygu, düşünce ve isteklerini işleyerek, parti söylemlerini dile getiren, ait oldukları toplumların kültürünü ve beğenisini yansıtan sözlü ve sözsüz ezgilerden oluşmaktadır. Nitekim bu tür müzikler günümüzde değişik coğrafi bölge, değişik yöre ve değişik etnik yapılara göre de farklılıklar göstermektedir. Propaganda müzikleri, sanatsal bir yaratı olmaktan çok, çeşitli ideolojilerin ifade aracı görünümündedirler. Siyasi görüşlerin halkın benimsediği türde şarkılar ile birlikte temsil edilmesi halk ile parti arasındaki aidiyet bağıni kuvvetlendirmektedir.

Siyasi Parti müzikleri, politik reklamların ve reklam kampanyalarının bir parçasıdır. Bu müzikler seçmeni ikna amaçlı çağrılardır. Bu ikna amaçlı çağrılar duyguları harekete geçirebilecek unsurlarla bizim türkülerimiz, bizim musikimiz olarak kitleleri kuşatır (Çınar 2009:12).

Siyasi parti müzikleri demokratik tartışmaların yaygınlaştırılmasında araç olarak kullanılmaktadır. Karşıda milyonlar varken, hepsine hitap eden ortak bir söylemi ve müziği bulmak zordur. Bu konuda günümüz yaygın görüşlerinden birisi ise 'Akdeniz'de kemeçyle, Karadeniz'de bağlamayla seçim kazanılmaz' düşüncesidir. Bu nedenle Demografik, kültürel, etnik ve ideolojik hedef kitlelere göre müzik türleri seçilebildiği gibi yöresel şarkıcılar ya da bir siyasal akımın içinde yer alan yorumcu ya da besteciler siyasi partilerin seçimlerinde rol oynamaktadır. Ak Parti'nin 2002 ve 2007 seçim müzikleri albümünde Pop, farklı bölgelere ait yerel Türküler, marş, Türk sanat müziği, sözsüz fon müziği, rap gibi çok farklı türlere yer verilmiş olmasını örnek gösterebiliriz.

Selçuk Tekay'ın 'Bana Herşey Seni Hatırlatıyor' müziği, Cilveloy Artvin türküsü, Karadeniz türküsü, 'Efsane' isimli fon müziğinin aynı seçim albümünde bulunması örneklerdendir.

Ve son olarak muhalif ses olarak bahsedeceğim diğer bir konu ise Negatif propaganda içerikli seçim müziğidir. Olumsuz politik müzik doğal olarak muhalefet partilerin iktidarı eleştirdiği müziklerdir. Burada negatif propagandadan yararlanılarak Partiler ve adayların 'Ben iyiyim', demek yerine, 'Rakiplerim kötüdür' demesi ve kendilerinin yapacağı şeylerden çok, rakiplerinin yapamayacağı şeyleri müzik yoluyla anlatmasıdır. (Buna örnek olarak son seçimlerde CHP'nin mizahi tarzındaki Recebim şarkısı, Milliyetçi Hareket Partisi'nin Devlet Geliyor, Partimiz MHP şarkıları muhalif seçim müziğinin örneklerdendir.)

Sonuç

Siyasi Partilerin Müzikleri, siyasal etkileşimlere ve gelişimlere yol açabilmektedir. Müziğin siyasal ilişkilerde destekleyici rol oynadığını, politik bir tarihinin de var olduğunu ve müziğin her çağda siyasal görüşlerin bir taşıyıcısı konumunda olduğunu söyleyebiliriz.

Parti müziklerinin kitlelere ulaştırılmasıyla adaylar halk tarafından fark edilip tanınır. Bu müzikler sürekli çalınarak hatırlatılır ve adayların halkın gündeminde kalması sağlanır. Şarkılar, uzun zaman politikada rekabet edeceklerin önemli propaganda araçları arasında yer almaktadır. Bu nedenle müzik, duygulara hitap eden yanıyla siyasilerin seçim dönemlerinde kullandığı argümanlar arasındadır. Bir şarkı ile sağlanan hafif bir eğlence dahi, karşı argümanlar geliştirmeyi engelleyebilir ve ikna edici mesajın etkinliğini arttırabilmektedir.

İdeolojik çıkarların desteklenmesi, ideolojik güçlerinin müzik ile pekiştirilmesi, müziğin halkın düşüncelerini kendi ideolojisi içinde tutması düşüncesi, şarkı söyleme yolu ile toplumsal ya da siyasal hayata hareketlilik kazandırmaktadır. Tüm bunların sonucunda, pek çok açıdan tarihi

yazılan müziğin, politik tarihinin de var olduğunu kesin olarak söyleyebiliriz. Geçmişten günümüze doğru baktığımızda müziğin siyasi anlamda imparatorlukların, hanedanın gücünü temsil eden göstergeler iken günümüzde Müzik ile bir devletin, bir politik partinin, bir ideolojinin meşruiyetinin ortaya konulduğunu görüyoruz.

Referanslar:

Brown, Courtney. 1952. *Politics in Music*. Atlanta: Farsight Press.

Çınar, Ezel. 2010. "1970'ten Günümüze Parlamentoda Temsil Edilen Siyasi Partilerin Propaganda Müzik Tercihleri" Doktora Tez Raporu, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

Diskografi

Barış Manço. 2010. MHP Referandum Müziği, İstanbul

Edip Akbayram. 2007. CHP Seçim Müziği, İstanbul

Öztürk Serengil. 1977. Adalet Partisi Seçim Müziği, İstanbul

İzel-Ercan. 1991. Anavatan Partisi Seçim Müziği, İstanbul

Sezen Aksu. 1991. Anavatan Partisi Seçim Müziği, İstanbul

Selçuk Tekay. 2007. AKP Seçim Müziği, İstanbul

Anonim Türkü. 2002. AKP Seçim Müziği, İstanbul

CHP Seçim Müziği. 2010. İstanbul

Zafer İşleyen. 2007. MHP Seçim Müziği, İstanbul.